

СЕКЦІЯ № 8: ЕКОНОМІЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇНИ ТА ШЛЯХИ БОРОТЬБИ З НЕЮ

**Дарнопих Г.Ю., к.е.н., доц.,
НУ «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
кафедра економічної теорії**

СТАН ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ДЕТЕРМІНАНТ ЛАТЕНТНОЇ ВІКТИМНОСТІ

Особиста безпека громадян, рівень їх захищеності регулюють вірогідність загроз, що безпосередньо впливають на здатність людини стати за певних обставин жертвою злочину, тобто на віктимність. У нашій вітчизняній практиці в разі реалізації цієї здатності значна кількість злочинів зазвичай не фіксується, тому що далеко не всі потерпілі звертаються до правоохоронних органів і далеко не завжди правоохоронні органи приймають заяви про дрібні злочини. Це сприяє підвищенню рівня латентності певних видів злочинів і, в свою чергу, є однією з причин ускладнення боротьби зі злочинністю і підвищення рівня віктимізації населення.

Рівень особистої безпеки людини тісно пов'язаний з обома складовими віктимності – особистими якостями індивіда і його зовнішнім середовищем. Віктимність зумовлена сукупністю особистих, поведінкових чинників, які взаємодіють із зовнішніми факторами в певних ситуаціях. Віктимологія намагається встановити, якою мірою економічні, соціальні, правові, інші суспільні процеси, а також риси особистості впливають на ступінь віктимності конкретних осіб.

Серед чинників, що зумовлюють рівень особистої і майнової безпеки людини, науковці виділяють насамперед такі:

- духовна криза суспільства, яка супроводжується втратою традиційних моральних цінностей, зростанням алкоголізації і наркотизації суспільства;
- критичне загострення соціальних протиріч в ході політичного, ідеологічного, економічного і правового реформування суспільства;
- всеохоплююча системна криза суспільства, що включає кризу влади, економіки, соціальної сфери, ідеології та права. До найбільш кримінологічно значущих проявів цієї кризи належить постійно зростаюча дистанція між багатими і бідними;

- загострення проблем у сфері економіки, пов'язаних із світовою фінансово-економічною кризою, скороченням виробництва, безробіттям і бідністю;

- неефективна протидія злочинності, що зумовлена неадекватністю правової бази, припиненням або різким погіршенням функціонування окремих елементів системи профілактики злочинів, недостатнім матеріально-технічним забезпеченням діяльності правоохоронних органів;

- правовий нігілізм, який охопив усі верстви суспільства і знаходить свій вираз у нехтуванні як правилами поведінки в суспільстві і нормами безпеки на виробництві і на транспорті, так і кримінально-правовими нормами, а також у втраті довіри до корумпованих правоохоронних органів і владних структур.

Рівень особистої безпеки відчутно коливається стосовно різних категорій працюючих. Так, наприклад самозайняті і зайняті у тіньовому секторі економіки майже повністю випадають з нормативно-правового поля трудових відносин і практично незахищені на робочому місці. Недостатній рівень особистої безпеки і у значної частини офіційно зайнятих. Адже зайнятість некваліфікованою працею не забезпечує ні нормативних доходів, ні належного соціального статусу. Спеціалісти ООН, які працюють в Україні, зазначають, що соціальне виключення через низький рівень оплати праці сприймається працюючими дуже гостро, викликає недовіру, побоювання, невизначеність поведінки та сенсу життя. Постійна відстороненість від соціально-культурного життя, неможливість отримувати необхідну кваліфіковану медичну допомогу, забезпечити дітям належну освіту і гідне майбутнє пригнічують особистість, спричиняють стурбованість і напруженість через власну нереалізованість.

Вчені Інституту економіки та прогнозування НАНУ вбачають загрози особистій безпеці в тому, що втрачається ресурсна база для відтворення соціального статусу та передання соціального капіталу прийдешнім поколінням. Бідність значної частини населення заважає успішній соціалізації дітей та молоді, зневірює людей у соціальній спрямованості ринкових перетворень. Розрив між багатими і бідними, що постійно збільшується, загострює соціальну напруженість, посилює негативне сприйняття несправедливості майнового розшарування, виникають дефіцит довіри та конфлікти групових інтересів.

Фахівці Інституту соціології НАНУ стверджують, що різне соціально-економічне і матеріальне становище зумовлює не тільки

неоднакові можливості до економічних благ та інформації, а й формує різні системи ціннісних орієнтацій людей, і, відповідно, різні класові культури.

Вітчизняні олігархічні фінансово-промислові групи, які є напівкримінальними, поступово перетворюють державу на інструмент кримінальної експлуатації народу, яскравим проявом якої є корупція. Корупціювання органів кримінальної юстиції і владних структур створює сприятливі умови для кримінального способу життя і несприятливі для правового. Під тиском цих обставин певна частина суспільства піддалася криміналізації. Опинившись перед дилемою: або бути потерпілими від злочинів, або бути пов'язаними із злочинним світом, вона обирає останнє. У суспільстві таким чином формується певна «кримінальна культура», яка диктує способи виживання людей в умовах «державного криміналізму».

**Черкашин С. В.,
НУ «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
Інститут підготовки кадрів
для органів юстиції України,
1 курс, 1 група**

ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ВИДИ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

Незважаючи на досить тривалу історію існування, економічна злочинність залишається недостатньо вивченим явищем, і становить одну з найбільших загроз національній безпеці, завдаючи величезної матеріальної та моральної шкоди суспільству. Розвиток економічної злочинності в Україні характеризується як формуванням злочинних форм бізнесу, так і криміналізацією усього господарського механізму. Економічні злочини нині включають широке коло різних за своїми кримінально-правовими ознаками діянь, боротьба з якими вимагає адекватного державного підходу, ресурсного забезпечення та вдосконалення чинного законодавства.

Економічні злочини — це діяння (дії чи бездіяльність), здійснені з протиправним використанням легітимних технологічно-облікових операцій, фінансово-правових інструментів, організаційно-регулятивних та контрольно-управлінських прав і повноважень, які з корисливих чи інших протиправних мотивів посягають на відносини, що охороняються кримінальним законом і пов'язані з фінансово-господарськими, організаційно-